

Katalog doporučení

pro předškolní vzdělávání
pro statutární město
Olomouc

Katalog doporučení

pro předškolní vzdělávání
pro statutární město Olomouc

Obsah

Úvod	7
Předmluva	8
Výchozí stav	9
Popis plánování	15
Karty potřeb a opatření	19
Systémová komunikace	20
Sběr dat	25
Spolupráce s rodiči a dětmi	30
Dodatečné vzdělávací příležitosti	39
Fundraising a projektové poradenství	46

Text: Zdeňka Slámová

Spolupracovali: Veronika Kamenická, Martin Kovalčík, Romana Tučková-Hahnová

Foto: archiv ČvT (předškolní klub ČvT, Přerov). Grafická úprava: Jiří Novák

Úvod

Koncepce, kterou právě čtete, vznikla jako jeden z počínů projektu OPVK „Pojďte do školky!“. Jedná se o dvouletý projekt, který probíhal od poloviny roku 2013 do poloviny roku 2015 a aktivně se zabýval tématem předškolního vzdělávání ve všech krajích ČR. Kromě společnosti Člověk v tísni se na něm podílelo dalších osm partnerských organizací. Proč si myslíme, že je toto téma důležité? Dítě, které absolvuje předškolní vzdělávání, má třikrát nižší riziko, že skončí v budoucnosti závislé na sociálních dávkách. Pokud dítě pochází z prostředí, kde se mu nikdo nemohl věnovat, kde je škola vnímána jako zbytečnost a učitel jako nepřítel, nebo kde se třeba jen nemluví správně česky, často narazí už u zápisu do první třídy. Vyrovnat podmínky tak, aby byla startovní pozice stejná pro všechny, může dobrá školka. Tam dítě dožene to, co si nepřineslo z domova, zažije pocit úspěchu a naučí se učit se¹.

V rámci projektu „Pojďte do školky!“ bylo realizováno několik klíčových aktivit. Jednou z nich bylo vzdělávání pedagogů působících v předškolním vzdělávání prostřednictvím bezplatných vzdělávacích kurzů, aby nabrali inspiraci pro práci (nejen) s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami. O aktuálním dění k tématu a o inkluzivním přístupu ke vzdělávání potom informuje časopis Zvoní!, který v rámci projektu vycházel čtyřikrát ročně a byl volně elektronicky distribuován do mateřských škol po celé České republice.

Souběžně se aktivity projektu orientovaly přímo na děti, které zpravidla nedocházejí do mateřských škol z důvodu nedostatku finančních prostředků, přeplněnosti mateřských škol či jejich fyzické nedostupnosti. Těm je poskytnuto strukturované předškolní vzdělávání v 17 nízkoprahových předškolních klubech v celé republice. V Olomouckém kraji je tento předškolní klub provozován v Přerově společností Člověk v tísni.

Stěžejní částí potom byla plánovací aktivita, jejímž výsledkem je mimo jiné tato koncepce. Cílem plánování na lokální úrovni je iniciovat změny v tuzemském systému předškolního vzdělávání. Lokální pracovníci ČvT a partnerských organizací se na systémové úrovni setkávali se zástupci měst, neziskových organizací, škol, školek a dalších souvisejících institucí a diskutovali společně o potřebách a možnostech, jak zlepšit danou situaci předškolního vzdělávání. Tato aktivita je v rámci koncepce nazývána jako systémová komunikace, neboli komunikace mezi kompetentními subjekty, která řeší problémy, a to na systémové úrovni daného města, v tomto případě města Olomouce. To, co se ukázalo jako stěžejní témata pro město Olomouc, je součástí této koncepce plnící roli jakési kuchařky, která nejen poukazuje na to, co je potřeba změnit, ale také navrhuje aktivní kroky, jak se cílovému stavu přiblížit. Věříme, že tato koncepce by se mohla stát dobrým průvodcem pro nadcházející období plánování nových komunitních plánů města, kde by téma předškolního vzdělávání rozhodně chybět nemělo.

1 Citace: Petra Klingerová, výkonná manažerka Programů sociální integrace společnosti Člověk v tísni

Předmluva

Selhávání dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí a diskuze o možných řešeních se stává čím dál více frekventovaným tématem, a to jak v odborných kruzích, tak v rámci veřejné debaty. Pokud pomineme konfliktní pozice při tematizování role speciálního školství, na jednom se všichni proponenti diskuze vzácně shodnou – a tím je důležitost předškolního vzdělávání pro děti z vyloučených lokalit. Není divu, vliv investic do kognitivní stimulace a rozvoje sociálních dovedností je doložen četnými studiemi. Není tedy otázkou zda vůbec, ale jak konkrétně. Zde už se názory různí – vyhodnocuje se role a možnosti přípravných ročníků, zavedení povinného posledního ročníku předškolní přípravy, možnosti rozvoje sociálních služeb působících přímo v rodinách klientů. Některá z těchto opatření vyžadují legislativní změny, velká část vyžaduje finanční investice a organizační změny. Téma předškolního vzdělávání celkově souvisí s problematikou jeho dostupnosti, a to zvláště ve velkých městech. Bohužel i přes vědomí důležitosti předškolního vzdělávání pro inkluzi, jsme v konkrétních změnách zatím spíše na počátku.

Město Olomouc již několik let aktivně realizuje politiku zaměřenou na navýšení kapacit mateřských škol i obecně aktivity na podporu rodin ve městě. Zároveň se zapojilo do strategických a plánovacích procesů, v rámci kterých se zprostupnění sítě předškolního vzdělávání stalo jednou z jeho priorit. Důvody pro identifikovanou potřebu změny v této oblasti jsou podobné, jako ve zbytku republiky: nerozvinuté kompetence dětí nutných pro zahájení školní docházky (nižší četnost předškolní přípravy) a s tím související nižší připravenost na proces vzdělávání či menší schopnost reagovat na potřeby školské výchovy a vzdělávání. Ve městě působí neziskové organizace, které již léta připravují prostřednictvím sociálních služeb děti na vstup do školy, ale je to stále málo.

Autoři tohoto plánu vycházejí z přesvědčení, že dostupnost předškolní přípravy a její využívání rodinami ze sociálně znevýhodněného prostředí je možné na lokální úrovni řešit pouze systémovým přístupem. To znamená intenzivní spolupráci zřizovatele, OSPODu, mateřských škol a neziskových organizací, jejichž cílem bude lepší pochopení potřeb těchto rodin a nastavení takových opatření, které sníží práh dostupnosti předškolní přípravy. Konkrétně to znamená využití takových kroků, jako je komunikace s rodiči dětí o přednostech předškolního vzdělávání dětí, asistence při zápisu do mateřských škol a další aktivity s cílem posilovat kompetence rodičů. Zřizovatel by měl zvážit možnosti snížení finanční náročnosti předškolního vzdělávání pro děti ze sociálně slabých rodin. Protože je třeba využívat propojení vzdělávací a sociální sféry, je nasnadě nutnost podpory spolupráce neziskové organizace s mateřskými školami. Tato opatření mohou být vnímána jako příliš zatěžující, nebo jako příliš zvýhodňující určitý segment obyvatel, nicméně je důležité si uvědomit, že z kvalitního předškolního vzdělávání a v dlouhodobém horizontu prevence školního neúspěchu profituje celá společnost.

Mgr. Jaroslav Šotola, Ph.D.

Výchozí stav

Olomouc je krajské město, které čítá asi 102 000 obyvatel. Statutární město Olomouc je zřizovatelem 24 základních škol a 47 mateřských škol. Tyto školy tvoří 19 právních subjektů – základních škol a 12 právních subjektů – mateřských škol. Zřizovatel si klade za cíl vytvářet podmínky pro zajištění výchovně vzdělávacího procesu v těchto školách především poskytováním finančních prostředků na energie, údržbu a opravy, nákup vybavení škol, školních jídelen, školních zahrad a hřišť.

Kromě škol zřizovaných městem Olomouc působí na území města celá řada mateřských i základních škol, které jsou zřizovány soukromými subjekty, církví nebo Olomouckým krajem. Všechny tyto školy a školky rozšiřují kapacity nabízené statutárním městem Olomouc a svými vzdělávacími programy a speciálním zaměřením umožňují rodičům vybrat pro jejich dítě školu, která splní jejich požadavky a představy a umožní jejich dítěti bez problémů absolvovat jak předškolní, tak povinnou školní docházku².

Celková povolená kapacita mateřských škol zřizovaných statutárním městem Olomouc ve školním roce 2013/2014 byla 3 650 dětí, kapacita všech školek, které nejsou zřizovány městem, by měla být 358 míst. Podle jednoduchých demografických údajů, kterými disponuje odbor školství, by v Olomouci mělo být v roce 2013 4 626 dětí ve věku 3–6 let. Rozdíl v kapacitních možnostech mateřských škol a počtech dětí ve věku, kdy by měly na-

² Zdroj: <http://prorodinu.olomouc.eu/vyznamne-organizace/skoly-skolky>

vštěvovat předškolní přípravu je tedy 1 046, neboli 22 % z celkového počtu dětí ve věku 3–6 let. Jde ale pouze o více méně nepřesné odhady, protože vycházejí z prostého součtu dětí narozených v příslušných letech. Neberou v potaz migraci a dále nejsou schopny rozlišit, kolik ze šestiletých dětí již nastoupilo do ZŠ, nebo mají odklad. Počet dětí, který v MŠ zůstal pro školní rok 2014/2015 je 2 682, počet odevzdaných přihlášek pro tento školní rok činil: 2 046, počet nově přijatých dětí je 878, počet dětí nepřijatých (po odpočtu přihlášek podaných na více MŠ) je 527.

Děti pocházející ze sociálně znevýhodněného prostředí jsou ohroženy následným školním neúspěchem častěji než jejich vrstevníci, pokud neabsolvují žádné předškolní vzdělávání.

Je tedy jisté, že Olomouc je jedním z měst, které se potýká s nedostatečnou kapacitou mateřských škol. Vzniká tak problém se zařazením maximálního počtu dětí ve věku 3–6 let do pravidelného předškolního vzdělávání. Pro socializaci dětí mezi stejnou věkovou skupinu je přitom předškolní příprava důležitá. Dvojnásob to platí pro děti pocházející ze sociálně znevýhodněného prostředí, které jsou ohroženy následným školním neúspěchem častěji než jejich vrstevníci, pokud neabsolvují žádné předškolní vzdělávání. Pro napravení tohoto nepříznivého stavu je systémová komunikace, nejen mezi zřizovatelem a školami, ale i neziskovými organizacemi a dalšími spolupracujícími subjekty, téměř nutností.

Předškolní vzdělávání má v rámci magistrátu v kompetenci především odbor školství a odbor sociální, jejichž aktivity budou následně blíže popsány. Dále se s cílovou skupinou dětí do 6–7 let setkávají pracovníci nestátních neziskových organizací, a to především v rámci jimi poskytovaných sociálních služeb.

Kompetentní odbory Magistrátu města Olomouce

Ačkoliv je Olomouc statutární město, tak má, ve smyslu správním, pouze jeden městský obvod. Na magistrátě existuje školský odbor, který řídí městem zřizovaná školská zařízení. Podle sdělení pracovníků odboru se město snaží v zásadních tématech nezasahovat školám a školkám do jejich kompetencí. Současné nastavení odboru dává výlučné kompetence ředitelům v těchto náležitostech:

- přijímací řízení
- obsah ŠVP
- kritéria příjmu dětí

Školský odbor, jakožto zřizovatel, doporučuje ředitelům škol pouze, v jakém termínu dělat zápisy. Konkrétní termíny potom vyhlašuje školka, včetně přijímacích kritérií, načež tyto termíny zveřejňuje také odbor školství na svých webových stránkách. Přihlášky

potom centrálně zpracovává magistrát. Samotné rozhodnutí o přijetí je věcí ředitelů. Přijímací kritéria konzultují a doporučují. Oficiálně žádná antidiskriminační opatření nejsou nastavena a město se ani necítí kompetentní tato kritéria školám určovat. Přípravné ročníky již nejsou zřizovány.

Od roku 2011 školský odbor využívá počítačový systém, do kterého ředitelé vkládají přihlášky a potom z něj magistrát dokáže zpracovat i počet reálně se hlásících dětí, zbavený duplicit. Maximální počet podaných přihlášek na jedno dítě byl sedm, není tedy výjimkou, že rodiče přihlašují své děti na více mateřských škol zároveň pro případ, že by někde neuspěly. Celkově je s místy v mateřských školách v Olomouci problém, je jich nedostatek, školy jsou kapacitně plné.

Není výjimkou, že rodiče přihlašují své děti na více mateřských škol zároveň pro případ, že by někde neuspěly, maximální počet podaných přihlášek na jedno dítě byl sedm.

Schůze ředitelů škol i školek pod vedením školského odboru jako zřizovatele se konají zpravidla třikrát ročně: před začátkem školního roku (konec srpna), před obdobím zápisů na MŠ a ZŠ (leden–únor) a koncem školního roku (červen).

Odpuštění školného na základě dokladu o pobírání hmotné nouze rodinou není nikde evidováno, s touto skutečností často nejsou rodiče seznamováni, finální rozhodnutí o prominutí školného je kompetencí ředitele. Odhady počtu dětí v mateřských školách, jejichž rodiče pobírají hmotnou nouzi, se liší z pohledu školského odboru (jednotlivci až desítky) a z pohledu odboru sociálního (musí jít o stovky dětí).

Jako zásadní změnu pro předškolní děti a děti nastupující do základních škol je vnímáno prosazení změny spádovosti a její dodržování vzhledem k přijímání dětí na ZŠ, a to především proto, aby bylo zabráněno zvýšené koncentraci dětí sociálně znevýhodněných na jedné škole a jejich absolutní absenci na škole jiné. V návaznosti proběhla domluva s pracovníky SAS spolupracujících neziskových organizací a zřizovatelem (SMOL), které se zavázaly pomáhat rodinám a informovat je o této skutečnosti.

Dále se s cílovou skupinou dětí předškolního věku a především těch ze sociálně znevýhodněného prostředí setkávají pracovníci odboru sociálního, a to hlavně část odboru zaměřená na sociálně právní ochranu dětí. Spolupráce mezi školkami a OSPOD dle pracovníků funguje. OSPOD se školkami spolupracuje v rámci řešení dluhů na školném u rodin sociálně znevýhodněných, dále školky spolupracují u dohledových dětí. OSPOD také zmiňuje, že dříve na odboru řešili prominutí plateb školného pro osoby v hmotné nouzi, od převodu na úřad práce nemají o využívání tohoto institutu další informace.

OSPOD je, spolu s odborem školství, spojovacím článkem s ostatními neziskovými organizacemi, kterým předává kontakty na rodiny, kde doporučují působení sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi. Zástupci OSPOD jsou přítomni na všech jednáních Lokálního partnerství i setkání ředitelů a ředitelky ZŠ a MŠ. Na setkání ředitelů a ředitelky ZŠ a MŠ byl účasten také vedoucí sociálního odboru. Ten reagoval především na problematiku komunikace mezi školou a odborem.

Spolupracující neziskové organizace

Neziskový sektor je do předškolního vzdělávání také zapojen. Jednou ze služeb, která je v rámci této oblasti ve městě poskytována, je předškolní klub Khamoro, který zřídila Charita Olomouc na ulici Holická, která je vnímána jako jedna z vyloučených lokalit. Charakter Khamora odpovídá přibližně fungování předškolního klubu realizovaného projektem „Pojďte do školky!“ v Přerově.

Pracovníci sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi (SAS), které jsou zřizovány například organizacemi Člověk v tísni, Charita Olomouc, Poradna pro občanství, občanská a lidská práva atd., dále v rodinách zajišťují doučování a pomáhají s přípravou dětí k zápisům na základní školu. V tom pokračují i po jejich nástupu, kdy fungují také jako důležitá spojka mezi školou a rodinou.

Jednou ze služeb, která je v rámci předškolního vzdělávání ve městě poskytována, je předškolní klub Khamoro v ulici Holická, která je v Olomouci vnímána jako jedna z vyloučených lokalit.

Mezi poskytované služby patří dvě nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (CHO i MmOl³), terénní program (MmOl, ČvT), Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi (CHO, ČvT). Dalšími organizacemi, které se podílejí na řešení předškolní a školní tematiky, poskytující v této oblasti služby jsou například: Podané ruce, P-centrum, Fond ohrožených dětí, Klub dvojčat a vícerčat, Sdružení D, Rodinné centrum Provázek, Středisko rané péče, Maltézská pomoc, o.p.s., Poradna pro ženy a dívky a ISIS – občanské sdružení pro pomoc náhradním rodinám a další.

Strategické dokumenty města

V tuto chvíli neexistuje pro město Olomouc dokument, který by se zaměřoval výhradně na předškolní vzdělávání. Tato oblast je krátce zmíněna v oficiálním Akčním plánu lokálního partnerství Přichystalova – Holická, tento plán ale není od jeho vytvoření dodržován. Kapitola vzdělávání se potom zaměřuje částečně na předškolní vzdělávání a hlavně na všechny úrovně vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.

3 CHO – Charita Olomouc, MmOL – Magistrát města Olomouce

Nedávno vznikla také Strategie rodinné politiky města Olomouce na roky 2014–2015, která si mimo jiné klade i tyto cíle:

- vyhodnocovat průběžně demografický vývoj a vyhodnocovat průběžně naplněnost mateřských a základních škol
- v dostatečném předstihu plánovat a případně upravovat kapacity mateřských nebo základních škol zřizovaných SMOI
- podporovat finančně mateřské školy jiných zřizovatelů dle možností rozpočtu SMOI
- podporovat dětské jesle zřizované statutárním městem Olomoucí a hledat možnosti podpory pro dětské jesle a dětské skupiny zřizované jinými subjekty, než je statutární město Olomouc

Za naplňování všech těchto cílů by do budoucna měl zodpovídat odbor školství.

Nedostatečná kapacita není v Olomouci prozatím nijak systémově vyřešena, čímž je asi 20 % přihlášených odepřeno navštěvovat mateřskou školu.

V oficiální souhrnné zprávě o ZŠ a MŠ uvádí odbor školství několik základních demografických údajů o mateřských školách, které uvádíme již v úvodu. Kapacity mateřských škol jsou vedeny v rejstříku škol a školských zařízení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Z uvedených informací jasně vyplývá, že kapacity mateřských škol v Olomouci jsou vzhledem k počtu dětí v odpovídajícím předškolním věku nedostatečné. Magistrát města ale přesto odhaduje, vzhledem k snižující se křivce porodnosti, každoroční pokles dětí nahlašujících se do MŠ (přestože právě narozené děti budou pro MŠ aktuální nejdříve za 3 roky), a to o 50 jedinců ročně. Nedostatečná kapacita tedy není prozatím nijak systémově vyřešena, čímž je odepřeno asi 20 % přihlášených navštěvovat mateřskou školu.

Přihlédneme-li k problematice dětí ohrožených sociálním znevýhodněním, které jsou navíc častěji ohroženy následným školním neúspěchem, jestliže neabsolvují žádné předškolní vzdělávání, ukazuje se nám zde reálná potřeba situaci řešit na systémové úrovni. Centrálně nevzniká žádná evidence počtu dětí sociálně znevýhodněných, tyto informace mají pouze interně k dispozici ředitelé jednotlivých škol.

Předškolní vzdělávání je řešeno také v Komunitním plánu sociálních služeb a je projednáváno především na pracovní skupině komunitního plánování: Děti, mládež, rodina. Vzhledem k faktu, že komunitní plán má být v průběhu roku 2015 aktualizován, lze předpokládat, že pro tento plán měla proběhnout realizace analýzy potřeb. Tato koncepce by tedy mohla být podporou a inspirací k tématům řešeným ve spojení s předškolním vzděláváním.

Popis cílové skupiny

Projekt „Pojďte do školky!“ byl zaměřen na děti v předškolním věku, u kterých existuje předpoklad, že nebudou-li navštěvovat žádnou formu předškolního vzdělávání, mohou být ohroženy následným školním neúspěchem, mohou vyžadovat speciální vzdělávací potřeby apod. Do této skupiny spadají především děti ohrožené sociálním vyloučením, což jsou děti pocházející ze sociálně nepodnětného prostředí, ale také například děti s postižením, děti s nařízenou ústavní výchovou, v náhradní rodinné péči a v neposlední řadě mezi ně řadíme také děti pocházející z jiného jazykového a kulturního prostředí.

Stejně tak se toto téma týká dětí s doporučeným odkladem školní docházky, ke které dochází nejčastěji z důvodu nezralosti dítěte, přesto prozatím nikdo nedohlíží na potřebu dítěte získat jistou úroveň předškolní přípravy v následujícím školním roce. V souvislosti s chystanou úpravou zákona, kdy bude poslední rok před nástupem do ZŠ pro děti pravděpodobně povinný, jsou cílovou skupinou také tyto děti, jejichž rodiny budou muset řešit nedostatečné kapacity mateřských škol v jejich městě.

Popis plánování

Plánovací aktivita projektu „Pojďte do školky!“ probíhala v Olomouci od poloviny roku 2013 do poloviny roku 2015. Plánovací aktivita je založena především na již zmiňované systémové komunikaci. V letech 2010–2012 byla vytvořena v rámci projektu OP LZZ za partnerské spolupráce magistrátu města a několika neziskových organizací⁴ pracovní skupina nazvaná Lokální partnerství. Tato pracovní skupina vznikla v podobném složení již v minulosti v souvislosti s řešením desegregace školy na ulici Přichystalova – Holická, kde docházelo k segregovanému vzdělávání a bylo nutné tuto situaci systémově řešit. Jedním z výstupů projektu byl Akční plán.

Po skončení spolupráce ale nebylo ze strany města Lokální partnerství nadále nijak udržováno a organizováno. Vzniklý Akční plán v současné době není naplňován a nejsou realizovány aktivity, které v něm byly nastoleny. Tato skupina byla následně obnovena ze strany organizace Člověk v tísni, v rámci projektu OPVK „Tvorba pilotních vzdělávacích koncepcí“, kdy docházelo k pravidelné systémové komunikaci nebo setkávání mezi relevantními zástupci města především v otázkách inkluzivního vzdělávání a rovných příležitostí ve vzdělávání na ZŠ. Vzhledem k zaměření skupiny a úzké provázanosti témat předškolního a školního vzdělávání i působících subjektů byly aktivity tohoto projektu představeny a také začleněny do setkání Lokálního partnerství.

⁴ Projekt OP LZZ: Vytvoření a podpora Lokálního partnerství pro sociálně vyloučenou lokalitu Přichystalova 70, partneři projektu: Sdružení Podané ruce, o.s., Člověk v tísni, o.p.s., statutární město Olomouc, Charita Olomouc

Frekvence setkávání pracovní skupiny Lokálního partnerství se začátkem školního roku 2014/2015 víceméně upadla vzhledem k vytíženosti všech zúčastněných subjektů, nicméně se pracuje na jejím obnovení a postupném předávání zodpovědnosti za pravidelné setkávání, a nabízená témata odboru školství za případné spolupráce s pracovníky Člověka v tísní a dalších organizací. V současnosti tedy pravidelné setkávání zástupců odborů magistrátu města, neziskových organizací a zástupců škol v Olomouci neprobíhá. K setkávání různých platforem města dochází pouze v rámci komunitního plánování, které má několik pracovních skupin, zde se ale setkávají pouze poskytovatelé sociálních služeb s pracovníky magistrátu, nikoliv například s řediteli škol a dalšími subjekty (ty zastupuje vedoucí odboru školství jménem zřizovatele, tedy Magistrátu města Olomouce).

Karty potřeb a opatření se jeví jako další možný způsob, jak vytvářet společně se všemi zúčastněnými potřebná doporučení a propracovat se tak k daným systémovým změnám.

Ve smyslu systémové komunikace bývá dvakrát až třikrát ročně (na začátku a konci školního roku a v období zápisů) uspořádáno setkání ředitelů a ředitelek ZŠ a MŠ, které je organizováno zřizovatelem, tedy odborem školství, kde mimo jiné byly nastíněny i cíle a záměry Lokálního plánování. Ředitelé byli seznámeni s projektem a jeho aktivitami a byl ponechán prostor také pro jejich perspektivu a potřeby, které v rámci předškolního vzdělávání vnímají jako nenaplněné a je diskutováno, jak by bylo možné s nimi dále pracovat. Na základě těchto setkání také vznikaly jednotlivé karty potřeb a opatření (viz dále) k tématům, která byla stanovena a vyhodnocena na společných poradách jako globálně stěžejní.

Aktuální témata v oblasti předškolního vzdělávání

Jak již bylo řečeno, v rámci plánovací aktivity bylo vybráno několik témat souvisejících s předškolním vzděláváním, která jsou vnímána jako zásadní. Na základě potřeby tyto oblasti řešit vznikla mimo jiné tato koncepce, která v tzv. Kartách potřeb a opatření definuje změny, jež by měly být zavedeny, a navrhuje aktivity, prostřednictvím kterých by daného cíle mohlo být úspěšně dosaženo. Jedná se o reflexi stávajícího stavu předškolního vzdělávání v Olomouci s návrhy a doporučeními, jak by se dal tento stav v budoucnu vylepšit. Karty potřeb a opatření se jeví jako další možný způsob, jak vytvářet společně se všemi zúčastněnými potřebná doporučení a propracovat se tak k daným systémovým změnám.

Setkávání v rámci Lokálního partnerství se jeví jako funkční a efektivní prvek pro jednání o potřebných změnách v předškolním vzdělávání. Na Lokální partnerství dochází všichni pozvaní zástupci a mají zájem o vzniklých tématech konstruktivně debatovat a hledat řešení. Vedoucí odboru školství a pracovníci sociálního odboru jsou otevření komunikaci a aktivně spolupracují jak na setkáních Lokálního partnerství, tak mimo něj.

Zásadní otázkou k řešení je udržitelnost této aktivity, která je časově náročná pro všechny zúčastněné, nicméně pro řešení problémů na systémové úrovni se jeví jako nejlepší možná. Jako důležité se jeví aktivní zapojení ředitelů škol do této platformy, aby nedocházelo k tomu, že jim budou od zřizovatele nabízeny postupy řešení, na kterých sami neparticipovali.

V rámci Lokálního partnerství byla často diskutovaná potřeba zmapování počtu dětí, které propadávají předškolním vzděláváním. Byla vytvořena strategie sběru dat, do které byli zapojeni pracovníci zúčastněných neziskových organizací působících v Olomouci. Vyhodnocení dat prozatím nebylo příliš úspěšné vzhledem k tomu, že se nepodařilo získat úplná data, nicméně na základě podnětů pracovníků lokálních systémových změn z jiných měst byl k projednání přijat také návrh o možnosti získávání těchto informací od pediatriů, se kterými nejvíce spolupracuje sociální odbor magistrátu města. Dále bylo v rámci karet potřeb rozpracováno téma udržitelnosti a náplně setkávání členů Lokálního partnerství i do budoucna a převzetí jeho organizace ze strany odboru školství.

Vzhledem k nedostatečné kapacitě předškolních zařízení je nutné se zamyslet nad jinými možnostmi, kde by se děti ve věku do 6–7 let mohly vzdělávat a připravovat na školní docházku.

Jako další potřeba se ukázala podpora spolupráce a podpora komunikace mezi rodiči dětí sociálně znevýhodněných a zástupci mateřských škol a také zvýšená informovanost těchto rodin o možnostech předškolního vzdělávání pro jejich děti. Většina problémů mezi těmito dvěma skupinami (školami a rodiči) totiž vzniká na základě vzájemného neporozumění a obav. Při podpoře této spolupráce a zlepšování vzájemné komunikace mohou sehrát roli mediátor pracovníci neziskových organizací, jako účinné se také jeví zavedení aktivity adaptačních dnů.

Adaptační dny se konají na základě domluvy mezi běžnou MŠ a jiným předškolním zařízením, kam chodí děti ze sociálně znevýhodněných rodin, popř. jejich rodiče. Slouží k odbourání obav a prvotní nejistoty dětí i rodičů k dané instituci, dítě si zvykne, tedy se adaptuje, na dané prostředí a přechod z domácího nebo jiného prostředí do mateřské školy pro něj nebude tolik traumatizující. Zároveň bude podpořena spolupráce mezi mateřskými školami a alternativními předškolními zařízeními, která může být vzájemně obohacující. V rámci této aktivity je taktéž cílem zaměřit se na možnosti podpůrných aktivit pro děti s odkladem školní docházky, které jsou skupinou značně opomíjenou.

Vzhledem k nedostatečné kapacitě předškolních zařízení v Olomouci je nutné se zamyslet nad jinými možnostmi, kde by se děti ve věku do 6–7 let mohly vzdělávat a připravovat na školní docházku. Problémem je, že taková zařízení jsou zpravidla zpoplatněna,

a proto pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí nedostupná. Přesto je řada těch, která jsou zdarma nebo zpoplatněna minimálně, ale informace o nich se k rodinám nedostanou. Je proto třeba se na takové služby zaměřit, dostatečně je propagovat a zajistit, aby se informace o nich dostaly k těm, kterým jsou určeny.

V neposlední řadě je v současnosti téměř nezbytností mít na jakékoliv podpůrné aktivity dostatek financí. Jelikož je předškolní vzdělávání aktuální a řešené téma, je možnost získat finanční podporu prostřednictvím projektových výzev. Vedení mateřských škol ale nemá často dostatečné kapacity, ani zkušenosti s podáváním žádostí tohoto typu, proto vzniká potřeba, aby nejlépe zřizovatel podpořil fundraising v podobě kompetentní osoby, jejíž pracovní náplní by bylo právě tyto projekty podávat a získávat tak potřebné finance pro oblast předškolního vzdělávání.

V následujících kartách potřeb a opatření budou tedy nastíněná témata podrobněji zpracována a nabídnou také aktivity, které by mohly být nápomocné pro naplňování jednotlivých potřeb.

Karty potřeb a opatření

Na následujících stránkách naleznete několik kapitol, které se skládají z tzv. „karet potřeb a opatření“. Karty vznikaly v průběhu realizace projektu „Pojďte do školky!“ pro potřebu tvorby konkrétních návrhů, jaké aktivity může v dalších letech město realizovat se záměrem zpřístupnit systém předškolního vzdělávání co největšímu počtu dětí. V první fázi plánování bylo určeno pět významných faktorů, které systém předškolního vzdělávání ovlivňují ve všech městech a obcích.

Pro přehlednost jednotlivých návrhů pro konkrétní města pak byl zvolen formát těchto karet potřeb, ve kterých jsou stručně u každého z pěti faktorů identifikovány základní potřeby, popsána současná situace ve městě a vize, čeho má být dosaženo. Na kartu potřeb pak navazují karty popisující navrhovaná opatření, v nichž jsou navrhovány konkrétní činnosti vedoucí k určeným cílům, postupy, realizátoři aktivit.

Karty potřeb a opatření se věnují těmto pěti faktorům ovlivňujícím situaci v předškolním vzdělávání:

- **systémová komunikace** – věnuje se zapojení jednotlivých aktérů do komunikace a výměně informací
- **sběr dat** – navrhuje způsob, jak zjistit alespoň přibližný počet dětí, které vypadávají ze systému předškolní výchovy
- **spolupráce s rodiči a dětmi** – apeluje na zapojení rodičů, kteří tvoří důležitou součást předškolní výchovy
- **dodatečné vzdělávací příležitosti** – popisuje, jak je možné využívat dalších alternativních zařízení, která poskytují dětem předškolní přípravu v případě, že tyto děti nenavštěvují běžnou mateřskou školu či přípravný ročník
- **fundraising a projektové poradenství** – věnuje se možnostem získávání financí, které by bylo možné investovat do posílení předškolní výchovy

Všechna tato navrhovaná opatření by mohla do budoucna sloužit jako inspirace při snaze zapojit do předškolního vzdělávání i ty děti, které na něj v současnosti nedosáhnou. Navrhovaná doporučení, s výjimkou „fundraisingu a projektového poradenství“, nejsou finančně náročná a vychází zejména z osobní aktivity místních významných aktérů (odbor školství, odbor sociálních věcí, vedení základních a mateřských škol, lokálních neziskových organizací, psychologicko-pedagogických poraden apod.).

Systémová komunikace

Systémovou komunikací rozumíme proces, který je založen na řízené a pravidelné komunikaci mezi zástupci zřizovatelů škol (školských odborů, sociálního odboru), vedením mateřských a základních škol a nestátních neziskových organizací. Cílem je zajistit spolupráci všech, kteří jsou v daném městě aktéry vzdělávacího procesu a výsledkem této spolupráce by mělo být jednak vytváření dlouhodobé koncepce vzdělávání daného města či obce, jednak zaměření se na řešení aktuálních problémů, zejména s ohledem na realizaci opatření napomáhajících k podpoře vzdělávání u dětí a to jak předškolního, tak školního věku. Pro potřeby tohoto materiálu hovoříme zejména o vzdělávání předškolním. Cílem aktivit navrhované platformy proto bude zejména včasné vyhledávání dětí, které podporu v předškolním věku budou potřebovat a průběžná podpora a dohled nad realizací opatření, která situaci v předškolním vzdělávání v daném městě či obci řeší.

Ve městě Olomouci dochází v současné době k setkávání zástupců jednotlivých institucí, které se aktivně zabývají vzděláváním, nepravidelně. Na těchto setkáních jsou diskutována stěžejní témata předškolního a školního vzdělávání. Předškolním vzděláváním dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí se zabývá odbor školství a sociální odbor, neziskové organizace a vzhledem k danému tématu i další související subjekty a instituce (ředitelé škol, ÚP). Takovéto lokální partnerství fungovalo dříve v rámci jiných projektů (viz Plánovací aktivita), postupně ale bylo přerušeno. Plánovaná aktivita na toto Lokální partnerství a témata řešená v něm navazuje. V ideálním případě by bylo dobré setkávání všech účastníků například čtvrtletně, kdy by se vždy řešila témata specifická pro aktuální období (např. jaro: zápisy, podzim: sběr dat o naplněnosti škol, počtu sociálně znevýhodněných dětí ve třídách apod.).

Potřeby

Ve městě Olomouci je potřeba dlouhodobě udržet organizování pravidelných setkávání zástupců jednotlivých institucí, které se aktivně zabývají předškolním vzděláváním. Je nutné řešit problematiku přeplněnosti MŠ a s tím spojenou politiku umísťování dětí do MŠ. Předškolním vzděláváním dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí se zabývá odbor školství a sociální odbor, dále také NNO, které poskytují služby pro cílovou skupinu. Vytvoření stálé pracovní skupiny, která by se touto tématikou zabývala ve spolupráci se všemi zainteresovanými institucemi a shoda na potřebných opatřeních by měla vést k pozitivním změnám na lokální úrovni.

Současný stav

K setkáním docházelo prozatím nepravidelně, ale bylo by vhodné nastavit a udržet praxi setkávání alespoň 3–4× za rok, a to v kompetenci odboru školství kvůli řešení problémů dlouhodobějšího charakteru. S cílovou skupinou předškolních dětí, potažmo s rodinami s dětmi, pracují zástupci školského a sociálního odboru, neziskové organizace (prostřednictvím služby SAS) a také samotné školy (ředitelé ZŠ, MŠ...). Všichni tito aktéři by tedy měli být zapojeni do systémové komunikace. Taková systémová komunikace fungovala formou pracovní skupiny Lokální partnerství již dříve v rámci jiných projektů, postupně ale byla vždy přerušena, a to až do začátku dalšího podobně zaměřeného projektu. Plánovaná pracovní skupina by na toto Lokální partnerství a témata řešená v něm měla navazovat.

Cílový stav

Pravidelná setkávání a řešení dlouhodobých i aktuálních problémů ve městě Olomouci z oblasti vzdělávání. Za pomoci systémových opatření magistrátu vyřešit problematiku:

- včasného umísťování dětí ze sociálně slabších rodin do škol (už od MŠ)
- nutnosti spolupráce mezi řediteli škol při zajištění rovného přístupu ke vzdělávání

Dohoda všech zúčastněných subjektů o respektování a dodržování daných opatření a jejich celkový souhlas s nimi.

**Akce pro
zavedení**

Členové pracovní skupiny již jsou určeni + aktualizace dle potřeby.
Udržet pravidelnost setkávání.
Určit náplň jednotlivých setkávání.
Potvrdit shodu všech členů na cílech pracovní skupiny.

**Priority,
termíny,
harmonogram**

- zavést setkávání pracovní skupiny v pravidelných intervalech a systematické řešení problémů vedoucí k dohodnutým cílům
- určení zodpovědné osoby za svolávání setkání – červen 2015
- určení témat a termínů setkání: dle potřeb pracovní skupiny

Pravidelné setkávání pracovní skupiny s aktivním zapojením všech zúčastněných

Cíle činnosti	otevřená komunikace, hledání řešení, zavedení jednotlivých kroků pro řešení, zpětná vazba o funkčnosti zavedených opatření
Kroky k naplnění cíle	• přesvědčení se o společném zájmu zainteresovaných subjektů na setkávání • vedení schůzek – naplánování programu a stanovených úkolů • otevřená komunikace o problémech a hledání možností, jak je řešit
Intervence k zajištění činnosti	Zajištění termínu a místa konání, rozeslání pozvánek, vytvoření zápisu ze skupiny se zaznamenáním úkolů, kontrola plnění úkolů a diskuze nad nimi na začátku každého setkání. Sledování plnění stanovených činností.
Zahájení činnosti	červen 2015
Harmonogram	• setkávání by mohla probíhat čtvrtletně po souhlasu všech zúčastněných, termín dalšího setkání bude určen na konci toho předchozího • realizace od konce šk. roku 2014/2015 – červen 2015
Za činnost zodpovídá	vedoucí odboru školství ve spolupráci s pracovníky Člověka v tísní
Na činnosti spolupracuje	sociální odbor, ÚP, další neziskové organizace pracující s dětmi předškolního věku, Charita, ředitelé ZŠ a MŠ
Počty osob, kterých se opatření týká	všechny rodiny s dětmi ve věku 3–6 let

Předpokládaný rozpočet

spravuje Magistrát města Olomouce

Předpokládaná rizika

- nepravdivá účast účastníků
- nemotivovanost některých účastníků
- nesouhlas s podporou na vyšší úrovni magistrátu
- nemožnost dohody na společném termínu, který vyhovuje všem
- neshoda nad základními potřebami jednotlivých subjektů

Způsoby hodnocení kvality/ efektivity

- zápis z porady
- kontrola plnění zadaných úkolů
- revize úspěšnosti případně zavedených opatření na pracovní skupině formou diskuze, praktických příkladů, analýzy
- podpora navrhovaných opatření magistrátem
- udržení pracovní skupiny a její podpoření všemi zúčastněnými

Sběr dat

Funkční a propracovaný systém sběru a evidence dostupných dat v oblasti předškolního vzdělávání je jedním z nástrojů, díky němuž může mít město, ale též mateřské a základní školy či OSPOD informace o stavu předškolního vzdělávání ve městě, např. o naplněnosti mateřských škol, počtech dětí, které předčasně ukončí předškolní vzdělávání nebo se ho vůbec před nástupem do školy neúčastní, počtech dětí s odkladem školní docházky apod. Sběr a evidenci těchto dat by měl provádět pověřený pracovník města, nicméně podílet by se na něm měly i mateřské a základní školy, dětské lékaři, OSPOD, NNO apod. Získaná data mohou být využitelná jak v rámci přípravy projektových výzev, tak pro přímou práci s dětmi, zejména u alternativních forem předškolního vzdělávání (prevence, podchycení dětí, které předškolní přípravou neprocházejí apod.).

Sběr a následná analýza dat by měla přinést hodnotné informace o stavu pro daný školní rok v Olomouci, což může vést k adekvátní reakci ze strany zřizovatele nebo NNO a zavedení podpůrných aktivit. Data jsou zároveň důležitá pro dlouhodobé hledisko, kdy poukazují na vývojový trend a poskytují kvalifikovaný odhad dětí, které například nepodstupují předškolní přípravu v žádné formě a současně jsou ohroženy sociálním znevýhodněním, kdy je tedy třeba se na ně více zaměřit v rámci navazujících aktivit (viz dále).

Sběr dat by měl také pracovat s možností přípravy dítěte doma. Takové dítě může být vzděláváno alternativní formou v domácím prostředí a kvalitativně nebýt nijak ochuzeno o seberozvoj a předškolní přípravu. Jedná se tedy o dítě, které také „propadá“ systémem předškolního vzdělávání, ale nemělo by být stigmatizováno pouze z důvodu absence předškolního vzdělávání v instituci.

Potřeby

Vzhledem k současné situaci v Olomouci, kde je kapacita mateřských škol nedostatečná, vzniká velká pravděpodobnost ohrožení sociálním znevýhodněním u dětí bez předškolní přípravy, především jestliže pochází z prostředí, kde důležitost vzdělání nehraje podstatnou roli. V návaznosti na tuto skutečnost vzniká potřeba kvalitně a realisticky zachytit a reflektovat stávající stav a vývoj situace. Cílem je tuto aktivitu zavést jako pravidelný a udržitelný krok, díky kterému bude zřizovatel moci aktivně reagovat. Vyhodnocené informace se mohou dále používat jako argumenty pro nutné změny v rámci umísťování dětí do MŠ (forma zápisů, spádovosti mateřských škol vzhledem k trvalému bydlišti rodiny dítěte v předškolním věku, adaptační dny apod.).

V souvislosti s naplněním potřeby soustavného reflektování situace je třeba zajistit tyto aktivity:

- kooperace všech subjektů (NNO, OSPOD, školský odbor, sociální odbor, pediatrii), které v rámci svých aktivit pracují s rodinami s dětmi do 6–7 let, na získání potřebných dat pro zpracování kvalifikovaného odhadu
- ověření validity získaných dat kombinací více metod získávání a vyhodnocování a následné určení té nejvíce efektivní a funkční, kterou bude možné používat pravidelně i v následujících letech
- automatizace získávání dat a převedení této metodologie do pravidelné náplně práce odboru školství, ředitelů škol a pracovníků NNO na začátku každého školního roku – nejlépe k 1. 10. každého školního roku a tento proces vyzkoušet a aktualizovat v horizontu 1–2 let (šk. rok 2015/16 a 2016/17)
- zavedení a automatizace návazných preventivních aktivit cílených na rodiny s dětmi do 6 let a související s umísťováním dětí do MŠ (viz karta potřeb: Spolupráce s rodiči a dětmi)

Současný stav

V Olomouci je předškolní příprava zajišťována za pomoci mateřských škol, jejichž většina je zřizována magistrátem města. V současnosti si odbor školství vede statistické informace o dětech ve věku do 6 let vzhledem k jejich umísťování do MŠ zřizovaných magistrátem, a to od roku 2003 po současnost. Tato data jsou evidována vždy k 30. 9. daného školního roku, ale nejsou nikdy veřejně přístupná. Vzhledem k tomu, že data jsou vyhodnocována pouze na základě údajů z matriky a počtu podaných přihlášek do MŠ evidovaných dle rodného čísla (pouze počet dětí přijatých/nepřijatých) je pravděpodobné, že výpočet není zcela směrodatný. Informace také neevidují děti ohrožené sociálním znevýhodněním v tomto věku, které nepodstupují žádnou předškolní přípravu.

Cílový stav

Pravidelné získávání dat o naplněnosti MŠ, počtech dětí v předškolních zařízeních, počtech dětí, které žádnou předškolní přípravu nemají a včasné reagování na situaci a vývoj formou opatření ze strany zřizovatele MŠ.

Akce pro zavedení

- Stanovit účinnou metodu a pravidelný termín sběru dat o dětech v předškolním věku a jejich situaci vzhledem k předškolnímu vzdělávání.
- Využít získaná data pro analýzu situace a s výsledky seznámit zřizovatele, NNO působící ve městě a ředitele MŠ a ZŠ.
- Zaměřit se v analýze na věkovou strukturu dětí (především dětí předškolního věku 1-2 roky před nástupem do ZŠ). Jednat se soukromými školami a požádat je o zaslání informací o naplněnosti jejich zařízení a věkové struktuře dětí.
- Předat dobrou praxi ve sběru dat zřizovateli a odpovědné osobě, která bude data i nadále sledovat, doplňovat, aktualizovat a seznamovat s nimi ostatní subjekty v intervalu minimálně 1× za rok.
- Využít získaná data jako argument pro zavedení následných preventivních aktivit zaměřených na děti nezapojené do předškolního vzdělávání a v důsledku toho také ohrožené sociálním znevýhodněním (aktivity viz dále).

Priorita, harmonogram, termíny

Analýzu provádět vždy začátkem daného školního roku: září–říjen 2015

Poskytnutí dat všem zúčastněným subjektům a připomenout je v období zápisů (leden–únor 2016)

Sběr dat o počtech dětí nezařazených do předškolního vzdělávání formou analýzy informativního šetření

Cíle činnosti

- Zavést funkční metodu sběru dat o dětech předškolního věku a jejich docházce do MŠ a předškolních zařízení.
- Upravit tuto metodu tak, aby byla využitelná pro zřizovatele i do dalších let a zavést ji jako pravidelnou aktivitu odboru školství.
- Zaměřit se na počet dětí předškolního věku ze sociálně znevýhodněných rodin a vytvořit strategii jejich začlenění do předškolní výchovy.
- Seznámit s daty NNO, Magistrát města Olomouce a ředitele škol.

Kroky k naplnění cíle

- sběr dat od všech NNO, magistrátu (odboru sociálního a školského)
- analýza dat a vyhodnocení
- předložení výsledků analýzy na poradě lokálního partnerství
- předložení výsledků analýzy na poradě ředitelů MŠ a ZŠ
- zavedení kroků k automatizaci a časové udržitelnosti této aktivity

Intervence k zajištění činnosti

- pravidelná jednání se zřizovatelem (odbor školství), příslušnými NNO, řediteli škol
- šetření a analýza dat získaných od NNO, odboru školství, pediatrů, sociálního odboru

Zahájení činnosti

červen 2015

Harmonogram

září 2015: sjednocení metody získávání dat a započetí šetření v Olomouci v rámci pracovní skupin Lokální partnerství

říjen 2015: vyhodnocení dat a reflexe použité metody, popř. ověření validity jinou metodou sběru dat

listopad-prosinec 2015: debata nad nutnými kroky k zavedení pravidelného sběru dat, rizika, bariéry, podpora

leden 2016: Stanovení opatření, které bude platné od následujícího zápisu

leden 2016: seznámení ředitelů MŠ a ZŠ s opatřením, přijetí postupu všemi účastníky Lokálního plánování

Za činnost zodpovídá	členové pracovní skupiny Lokálního plánování ve vzájemné spolupráci
Na činnosti spolupracuje	Sociální odbor, ÚP, další NNO působící v Olomouci, Charita, ředitelé ZŠ a MŠ, pediatři
Počty osob, kterých se opatření týká	Všechny rodiny dětí ve věku 3-6 let, které jsou ohroženy sociálním znevýhodněním a zároveň nenavštěvují žádnou formu předškolního vzdělávání.
Předpokládaný rozpočet	Nepředpokládají se speciální finanční nároky pro tuto aktivitu.
Předpokládaná rizika/ Problémová místa	• aktivita bude časově a koordinačně náročná, a to především v období plánovaného sběru a aktualizace dat • odchylka v datech, neúplnost informací • nezájem ze strany ředitelů MŠ na spolupráci • udržitelnost této aktivity a její podpoření všemi zúčastněnými
Způsoby hodnocení kvality/ efektivity	• revize úspěšnosti zavedeného opatření na pracovní skupině formou shrnutí získaných výsledků • kombinace více metod sběru dat a vzájemné porovnání výsledků

Spolupráce s rodiči a dětmi

Zkušenosti z realizace projektu Pojd'te do školky! ukázaly, že velké množství dětí z cílové skupiny (dětí vyrůstající v sociálně znevýhodněném či kulturně odlišném prostředí) ve městech do projektu zapojených mateřských škol či jiných předškolních zařízení nechodí. Nejčastějším argumentem, proč děti ze sociálně znevýhodněného prostředí tuto formu předškolního vzdělávání nevyužívají je – ze strany zástupců měst či pedagogů mateřských škol – názor, že rodiče těchto dětí zájem o předškolní vzdělávání nemají (není povinné), a pokud přeci jen děti do školky nechají zapsat, nejsou pak schopni bezproblémové systematické spolupráce a brzy docházku do školek ukončují.

Důvody, proč tyto děti do školek nechodí, však není možné pojmut takto zjednodušeně. Jde tu o řadu vzájemně se ovlivňujících faktorů a roli zde hraje jednak přístup školek (často například děti nepřijímají, neboť jejich matky jsou nezaměstnané, pečují doma o mladší sourozence a školky, které ve většině měst a obcí dosud nemají dostatečné kapacity, dávají pak přednost zaměstnaným rodinám), jednak přístup rodičů, kteří sami předškolním vzděláváním neprošli a nejsou tak schopni docenit jeho důležitost při přípravě na povinnou školní docházku. Zároveň mnoho z nich má s naším vzdělávacím systémem spíše negativní zkušenost nebo přinejmenším nedůvěru k němu. Důvodem bývá také finanční situace rodin, poplatky na školné, stravné, případně i dopravu do školky. Pokud se navíc rodina potýká s existenčními problémy, špatnou sociální situací či jinými problémy, není pro ni prioritou řešit nepovinné vzdělávání svých dětí. V neposlední řadě je třeba zmínit náročnost adaptačního období dítěte ve školce. Jedná se o velkou změnu nejen pro dítě, které často do té doby nikdy nebylo vystaveno odloučení od matky na několik hodin, ale pro celou rodinu, kdy často dochází k tomu, že stres je jak pro rodinu, tak pro dítě natolik neúnosný, že je docházka dítěte do předškolního zařízení přerušena.

Právě pro odstranění některých těchto bariér slouží aktivita, která nese název adaptační dny. Adaptační dny poskytují dítěti i jeho rodičům možnost nahlédnout do fungování běžné školky ve vyhrazeném čase a strávit tam nějakou dobu, popř. se podílet na aktivitách. Dítě i rodič si díky takovému návštěvám zvykne na prostředí školky, získá k němu důvěru a sníží se tak obavy, strach a často uměle vytvořené bariéry mezi rodinou a školkou. Adaptační dny se projeví jako funkční nástroj pro navázání hodnotné spolupráce mezi rodiči a školní institucí, kdy je zároveň předcházeno traumatizaci dítěte z neznámého prostředí.

Potřeby

1. Jednou z nejdůležitějších potřeb je navrhnout, příprava a realizace takových aktivit, které budou systémově motivovat a podporovat rodiny v oblasti předškolního vzdělávání (především pak rodiny, v nichž by děti mohly být ohroženy školní neúspěchem). Na přípravě těchto nástrojů se podílejí zástupci všech relevantních institucí (Magistrát města Olomouce, vedení mateřských a základních škol, OSPOD, NNO apod.).
2. Adaptační nástroje realizované v okolí se ukázaly jako životaschopné, například realizace adaptačních dnů dětí z předškolního klubu ČvT v Přerově, který spolupracuje s místními mateřskými školami. Tuto aktivitu je třeba přenést i do Olomouce a pomáhat tak preventivně překonávat počáteční obtíže spojené s nástupem dětí do běžné mateřské školy.
3. Analyzovat potřeby rodin dětí ohrožených školním neúspěchem a pomáhat vytvářet fungující síť podpůrných a odborných služeb zaměřených na práci s ohroženými dětmi a jejich rodinami, ale také služeb podporujících samotné pedagogy a vedení mateřských škol. Je potřeba též vyřešit způsob, jakým budou mateřským školám nahrazeny ztráty způsobené přijetím dětí, které ze zákona nemusí platit školné.
4. Vybudovat a provozovat funkční systém podpory pro děti s odkladem školní docházky.

Současný stav

V současné době probíhá spolupráce s rodiči při řešení problémů spojených se vzděláváním jejich dětí za pomoci odboru školství (rodiny se obrací na pracovnice s žádostí o pomoc při zařazení dítěte do MŠ), dále OSPOD reaguje na potřeby rodin kontaktováním NNO, které poskytují terénní sociální služby, případně sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi apod. Systémově však tato problematika řešena není.

Adaptační aktivity v předškolním klubu Člověka v tísní jsou příkladem dobré praxe a funkčního nástroje napomáhajícího k snazšímu zařazení dítěte do běžné mateřské školy. Bylo by dobré tuto zkušenost přenést také do Olomouce, kde předškolní klub provozuje Charita Olomouc.

Cílový stav

- a) zmapování počtu dětí, které jsou v předškolním věku a okolností, které by podpořily jejich docházku do předškolního zařízení
- b) zmapování počtu dětí v předškolním věku a okolností, které by umožnily jejich docházku do předškolního zařízení
- c) stanovení a postupné zavedení funkčních postupů, které podpoří spolupráci a informovanost prioritně mezi rodiči dětí sociálně znevýhodněných a mateřskými školami
- d) zavedení a udržení adaptačních podpůrných aktivit
- e) vytvoření plánu podpory dětí s odkladem školní docházky

Akce pro zavedení

- NNO poskytující předškolní vzdělání vytvoří realizovatelný plán adaptačních aktivit.
- Magistrát města Olomouce jako zřizovatel vytvoří podpůrné prostředí na mateřských školách.
- Postupně dojde k navázání spolupráce mezi NNO a MŠ.
- Na úrovni vedení města vznikne shoda o posílení intervence směrem k rodičům, o umožnění adaptačních aktivit, aktivní práce s daty a plánování kapacity podpůrných služeb.

Priorita, termíny, harmonogram

- září 2015: vyjednávání se zástupci města o možnostech zavedení jednotlivých opatření a následné projednání s dalšími subjekty, které spolupracují s rodiči a dětmi přímo.
- září 2015: zavedení adaptačních dnů
- září – listopad 2015: vytvoření návrhů na podporu dětí s odkladem školní docházky

Zvýšené informační aktivity směrem k rodičům

Cíle činnosti

Realizace informačních aktivit pro rodiče s důrazem na rodiče dětí ohrožených školním neúspěchem. Na realizaci se podílí nestátní neziskové organizace, OSPOD, školská poradenská zařízení, mateřské školy a pediatři a další relevantní subjekty na území města Olomouce.

Jedná se např. o tyto informační aktivity:

- Včasné informování o zápisech do mateřských škol, termínech zápisů a záležitostech potřebných k úspěšnému zápisu do MŠ.
- Seznámení rodičů, kteří pobírají hmotnou nouzi o možnostech odpuštění některých poplatků souvisejících s předškolním vzděláváním jejich dítěte (např. školné) a zvýšit tak jejich motivaci k navštěvování mateřské školy.
- Informování o alternativách předškolního vzdělávání, např. předškolních klubech, přípravných ročnících apod.
- Informování o alternativních možnostech v rámci mateřských škol, např. docházka pouze dopoledne, hrazení stravného formou splátkového kalendáře apod.
- Posílení motivace rodičů ke vzdělávání jejich dětí prostřednictvím poskytování informací v rámci služby SAS u NNO, pracovníky ODSPOD a dalšími sítěmi.

Kroky k naplnění cíle

- Předložení a projednání návrhu na pracovní skupině Lokálního partnerství.
- Domluva nad jednotlivými kroky, realizace a souhlas všech zúčastněných, aplikaci do praxe.
- Pilotní fáze a realizace doplněná o následnou evaluaci a zavedení potřebných změn.
- Koordinace a zpětná vazba o funkčnosti aktivity v rámci pravidelných setkávání pracovní skupiny.

Intervence k zajištění činnosti

- Jednání se zástupci města, získání jejich podpory.
- Jednání s relevantními subjekty a motivace k jejich zapojení.
- Posílení informovanosti rodin ze strany spolupracujících organizací o této možnosti.
- Koordinace všech subjektů, pravidelné setkávání a evaluace úspěšnosti aktivity, popř. změny vedoucí k nápravě nedostatků.

Zahájení činnosti	září 2015
Harmonogram	Projednání jednotlivých kroků k zavedení: červen–září 2015 Realizace pilotní fáze: období začátku školního roku 2015/2016 (září 2015) až období zápisů do MŠ (začátek roku 2016) Zavedení a realizace aktivity adaptačních dnů: září 2015
Doporučená zodpovědná osoba	Členové pracovní skupiny vzdělávání: Lokální partnerství
Na činnosti spolupracuje	Magistrát města Olomouce, NNO, OSPOD, pediatři, ředitelé MŠ a ZŠ...
Počty osob, kterých se opatření týká	Snaha o maximální pokrytí rodin s dětmi v předškolním věku.
Předpokládaný rozpočet na činnost	Nepředpokládají se speciální finanční nároky pro tuto aktivitu. O případné náklady spojené se zvýšením informovanosti rodin formou letáků se podělí spolupracující organizace.
Předpokládaná rizika/ Problémová místa	neochota spolupráce některých subjektů
Způsoby hodnocení kvality	• revize úspěšnosti případně zavedených opatření na pracovní skupině formou diskuze, praktických příkladů, analýzy • podpora navrhovaných opatření ze strany magistrátu • udržitelnost této aktivity a její podpoření všemi zúčastněnými

Adaptační aktivity

Cíle činnosti

Zavést adaptační dny v mateřských školách jako pravidelnou, udržitelnou a samozřejmou funkční aktivitu, která dopomůže jak dětem, tak jejich rodičům překonat počáteční obavy a s tím související bariéry ohledně docházení do mateřské školy.

Kroky k naplnění cíle

- Seznámit zástupce města s dobrou praxí adaptačních dnů a možnostmi jejího přenesení do Olomouce (Předškolní klub Člověk v tísni, Přerov).
- Seznámit další související subjekty s možností adaptačních aktivit, zapojit předškolní klub realizovaný Charitou v Olomouci (Khamoro školička) a MŠ v jejich okolí.
- Především motivace mateřských škol k zapojení se do adaptačních aktivit.
- Provést pilotní stáží a následně jednat se zapojenými subjekty o jejich potřebách, možnostech, změnách.
- Zavést adaptační aktivity jako funkční prvek, který bude pravidelně a přirozeně realizovaný během školního roku, především ale v období zápisů.
- Snaha rozšířit adaptační aktivity a oslovit více mateřských škol, aby se na této aktivitě podílely.

Intervence k zajištění činnosti

- jednání se zástupci města, získání jejich podpory
- jednání s relevantními subjekty a motivace k jejich zapojení (předškolní klub, MŠ)
- posílení informovanosti rodin ze strany spolupracujících organizací o této možnosti
- koordinace všech subjektů, pravidelné setkávání a evaluace úspěšnosti aktivity, popř. změny vedoucí k nápravě nedostatků

Zahájení činnosti

červen 2015

Harmonogram	• vyjednávání s jednotlivými aktéry – od 06/2015 • realizace pilotní fáze – během 09/2015
Za činnost zodpovídá	pracovníci konkrétních NNO, které provozují předškolní kluby, vedení MŠ
Na činnosti spolupracuje	mateřské školy, NNO pracující s dětmi předškolního věku, Magistrát města Olomouce. Další NNO, OSPOD, PPP, základní školy, rodinná a mateřská centra...
Počty osob, kterých se opatření týká	Snaha o maximální pokrytí rodin s dětmi v předškolním věku, které budou pociťovat obavy z umístění svého dítěte do předškolního zařízení.
Předpokládaný rozpočet na činnost	Navrhované opatření nevyžaduje výraznou finanční podporu.
Předpokládaná rizika	• nepodaří se vyhledat všechny rodiny • neochota aktivně se podílet na zavedení aktivity některého ze subjektů • podpora navrhovaných opatření ze strany magistrátu • udržitelnost této aktivity a její podpoření všemi zúčastněnými
Způsoby hodnocení kvality	Revize úspěšnosti případně zavedených opatření na pracovní skupině formou diskuze, praktických příkladů, analýzy. Zvyšující se počet dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí, které pravidelně navštěvují běžnou formu předškolního vzdělávání v MŠ.

Zvýšená podpora dětí, které mají odklad školní docházky**Cíle činnosti**

- Přehled o dalším směřování dětí s odkladem školní docházky.
- Zvýšená podpora jakékoliv formy předškolního vzdělávání u dětí s odkladem školní docházky.

**Kroky
k naplnění cíle**

- spolupráce s odborem školství, vedením základních škol a OSPODem a v rámci zjišťování dětí s odkladem školní docházky, doporučením předškolního vzdělávání apod.
- jednání odboru školství s MŠ, především v oblasti zajištění kapacit pro děti s odkladem
- spolupráce se ZŠ – možnosti docházky dětí s odkladem do ZŠ formou adaptačních dnů a realizace podpůrných aktivit
- spolupráce s PPP v oblasti zajištění kvalitního šetření a kvalitních posudků, informovanost MŠ a rodičů o možnostech využití externích psychologů
- zajištění podpůrných opatření ze strany města (např. odpuštění školného či stravného)
- spolupráce s NNO – možnosti docházky do předškolního klubu, příp. doporučení jiné formy předškolní přípravy

**Intervence
k zajištění
činnosti**

- jednání se zástupci města, získání jejich podpory
- jednání s relevantními subjekty a motivace k jejich zapojení
- posílení informovanosti rodin ze strany spolupracujících organizací o této možnosti
- koordinace všech subjektů, pravidelné setkávání a evaluace úspěšnosti aktivity, popř. změny vedoucí k nápravě nedostatků

**Zahájení
činnosti**

září 2015

Harmonogram

- vyjednávání s jednotlivými aktéry – od 06/2015
- realizace pilotní fáze během září
- zavedení opatření: školní rok 2015/2016

Za činnost zodpovídá	Vedení odboru školství určí osobu zodpovědnou za koordinaci jednotlivých aktivit, některé aktivity přímo zajišťují jednotlivé instituce.
Na činnosti spolupracuje	Magistrát města Olomouce, NNO, OSPOD, pediatři, ředitelé MŠ a ZŠ, PPP a SPC...
Počty osob, kterých se opatření týká	Snaha o maximální pokrytí dětí, které mají odklad školní docházky. Jejich počty lze zjistit z dat, které má k dispozici odbor školství.
Předpokládaný rozpočet na činnost	Nepředpokládají se speciální finanční nároky pro tuto aktivitu.
Předpokládaná rizika/ Problémová místa	• neochota či jiné důvody bránící MŠ a dalším institucím více pracovat s dětmi s odkladem školní docházky • finanční zátěž pro rodinu dítěte, kdy za předpokladu, že již navštěvovalo rok před zápisem do ZŠ předškolní zařízení zdarma, bude muset rok navíc zapříčiněný odkladem hradit
Způsoby hodnocení kvality	Snížení počtu dětí s odkladem školní docházky, které před nástupem do ZŠ neabsolvovaly žádnou formu předškolního vzdělání (informace o absolvování/neabsolvování předškolního vzdělávání těchto dětí by měla poskytovat návazná aktivita: viz Karta potřeb: Sběr dat).

Dodatečné vzdělávací příležitosti

V současné době je ve většině měst a obcí kapacita mateřských škol nedostatečná a nedostupná zejména dětem vyrůstajícím v sociálně znevýhodněném prostředí. Stejně tak je tomu i v Olomouci, kde asi jedinou neplacenou alternativou k mateřské škole je předškolní klub realizovaný Charitou Olomouc. Nízkoprahový předškolní klub fungující díky projektu „Pojďte do školky!“ funguje také pod záštitou Člověka v tísni, ale v nedalekém Přerově. Vedle nízkoprahových předškolních klubů, které jsou obvykle zřizovány neziskovými organizacemi a této skupině dětí jsou určené, bývají však v obcích zavedeny i další vzdělávací služby, často financované z obecních nebo krajských rozpočtů, které by se rovněž mohly více otevřít všem, kteří nenavštěvují běžné mateřské školky či nízkoprahové kluby.

Potřeby

Vzhledem k naplněné kapacitě mateřských škol zřizovaných městem Olomouc a zároveň existenci značně početné skupiny dětí, kterým se předškolního vzdělávání nedostává v žádné formě, je zapotřebí:

- Zmonitorovat počet a kapacitu zařízení nabízejících dodatečné možnosti předškolního vzdělávání.
- S touto informací pracovat tak, aby se dostala k rodičům, pracovníkům PPP, pracovníkům OSPOD apod., kteří s ní mohou nadále pracovat ve snaze umístit dítě do zařízení, které předškolní vzdělávání v určité formě poskytne.

Současný stav

Aktivity pro rodiny s dětmi předškolního věku ve většině případů pokrývá právě mateřská škola nebo jiné předškolní zařízení, kam dítě dochází. V takovém případě se ale často jedná o aktivity placené, které především pro rodiče sociálně znevýhodněných dětí znamenají finanční náklady navíc, na které nemají prostředky.

V Olomouci v současné době funguje také několik zařízení, poskytujících dodatečné možnosti předškolního vzdělávání a dodatečné sociální služby, které jsou bezplatné, nicméně jejich realizace a získávání finančních příspěvků je značně náročné pro jejich zřizovatele. Takovými organizacemi a službami jsou například:

- Předškolní klub: Khamoro školička (zajišťuje Charita Olomouc)
- Střediska rané péče
- Doučování prvňáků/předškolních dětí především v rámci působení pracovníků SAS některých NNO a pracovníků OSPOD (zajišťuje například Člověk v tísni, Charita Olomouc, Poradna pro občanství, občanská a lidská práva)
- Kluby pro rodiče s dětmi, rodinná centra: Klub dvojčat a vícerčat, Rodinné centrum Heřmánek, Rodinné centrum Provázek a další
- Nizkoprahové centrum pro děti a mládež (Charita Olomouc, Podané ruce)
- Zpoplatněné volnočasové činnosti: Dům dětí a mládeže, Základní umělecká škola, Skauti Olomouc a další

Podmínkou zpoplatněných aktivit je uhrazení ročního/pololetního příspěvku organizaci, který se pohybuje v řádech stovek až tisíců korun za jedno dítě. Tyto aktivity se tedy stávají částečně nedostupné pro děti ze sociálně znevýhodněných poměrů a taktéž děti z početnějších rodin.

Cílový stav

- existence a rozvoj alternativních zařízení nabízejících předškolní vzdělávání dětem, které se nedostaly do MŠ, a to o adekvátní kapacitě
- možnosti dodatečného předškolního vzdělávání jsou dobře známy relevantním aktérům (pedagogové/ředitelé MŠ a ZŠ, pracovníci PPP, OSPOD), kteří s nimi dále pracují (informují rodiče o možnostech) tak, aby se dětem potřebného vzdělání dostalo
- spolupráce jednotlivých aktérů předškolního vzdělávání při komunikaci s rodiči dětí mající zájem o tyto možnosti

Priorita, termíny, harmonogram

- červen–srpen 2015: vytvoření seznamu fungujících organizací poskytujících dodatečné vzdělávací příležitosti bezplatně
- září 2015: vytvoření plánu na zavedení dodatečných služeb dle možností města, příslušných NNO, MŠ apod.
- září 2015: realizace prvních kroků k informovanosti rodičů o oblasti dodatečných vzdělávacích příležitostí

Monitoring zařízení poskytujících dodatečné vzdělávací možnosti

Cíle činnosti	Cílem je mít přehled o počtu, druhu a kapacitě zařízení poskytujících dodatečné vzdělávací příležitosti.
Kroky k naplnění cíle	• vytvoření přehledu dodatečných vzdělávacích příležitostí, které již existují • vytvoření a aktualizace seznamu organizací poskytujících tyto příležitosti, včetně podmínek přijetí dítěte apod. • analýza potřeb v oblasti dodatečných vzdělávacích příležitostí a vytvoření plánu, jak tyto potřeby naplnit
Zahájení činnosti	léto 2015
Harmonogram	červen-srpen 2015: vytvoření seznamu fungujících organizací poskytujících dodatečné vzdělávací příležitosti bezplatně září 2015: vytvoření plánu na zavedení dodatečných služeb dle možností města, příslušných NNO, MŠ apod.
Doporučená zodpovědná osoba	Prozatím není určena relevantní osoba. Bude určeno po domluvě na základě jednání Lokálního partnerství.
Na činnosti spolupracuje	zařízení poskytující alternativní formy předškolního vzdělávání (Magistrát města Olomouce, příslušné NNO)
Počty osob, kterých se opatření týká	Magistrát města Olomouc, spolupracující NNO, ředitelé škol a školek

Předpokládaný rozpočet na činnost	Rozpočet aktivity prozatím nelze určit.
Předpokládaná rizika/ Problémová místa	Neochota zařízení poskytujících dodatečné vzdělávací příležitosti spolupracovat.
Způsoby hodnocení kvality / efektivitu	• zhodnocení vytvořeného seznamu dodatečných vzdělávacích potřeb • analýza potřeb v oblasti dodatečných vzdělávacích příležitostí

Předání informací o dodatečných vzdělávacích možnostech a práce s rodinami s dětmi, které by těchto příležitostí mohly využít.

Cíle činnosti	Cílem je zajistit informovanost rodinám a následnou alespoň minimální předškolní přípravu pro děti ohrožené školním neúspěchem, kterým se nepodařilo dostat do mateřské školy.
Kroky k naplnění cíle	• Projednání možností předávání informací v rámci skupiny Lokálního partnerství. • Vytvoření kroků, jak a kdy informace předávat rodinám v rámci komunikace s jednotlivými spolupracujícími institucemi a subjekty.
Zahájení činnosti	červen 2015
Harmonogram	Zařízení poskytující alternativní formy předškolního vzdělávání (viz Současný stav), pracovníci OSPOD, PPP, učitelé v MŠ, ZŠ, rodiče, pracovníci příslušných NNO, Magistrát města Olomouc.
Doporučená zodpovědná osoba	členové skupiny Lokálního partnerství, případně jimi určená zodpovědná osoba
Na činnosti spolupracuje	Zařízení poskytující alternativní formy předškolního vzdělávání (viz Současný stav), pracovníci OSPOD, PPP, učitelé v MŠ, ZŠ, rodiče, pracovníci příslušných NNO, Magistrát města Olomouc.
Počty osob, kterých se opatření týká	Děti, které propadají systémem předškolního vzdělávání, a žádného se jim před nástupem na ZŠ nedostává.

**Předpokládaný
rozpočet na
činnost**

Nepředpokládají se speciální finanční nároky pro tuto aktivitu.

**Předpokládaná
rizika/
Problémová
místa**

Nedostatek zařízení nabízejících dodatečné možnosti předškolního vzdělávání, nedostatečná informovanost o jejich existenci a kapacitě, nedostatečná kvalita přípravy dětí v zařízeních nabízejících alternativní předškolní vzdělávání (např. segregovaná zařízení – přípravné třídy), pracovníci PPP, OSPOD, MŠ, ZŠ apod. s možnostmi dodatečného vzdělávání nepracují (neinformují o nich rodiče).

**Způsoby
hodnocení
kvality/
efektivity**

- monitorování počtu dětí, které dodatečných vzdělávacích možností využívají
- aktualizace seznamu zařízení poskytujících dodatečné vzdělávací příležitosti (informace o naplněné kapacitě apod.)
- analýza potřeb v oblasti dodatečných vzdělávacích příležitostí

Fundraising a projektové poradenství

V příštím programovacím období (2014–2020) budou příležitosti pro získání financí na dodatečné vzdělávací podpory jak na úrovni měst, tak vzdělávacího systému jako celku. Operační program věda, výzkum, vzdělávání (OP VVV) má jako jednu ze svých tří prioritních os rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání. V rámci této prioritní osy je plánováno podporovat například tvorbu místních plánů pro rozvoj vzdělávání, investovat do vzdělávání pedagogických pracovníků, zejména v oblasti přístupu k dětem a žákům se SVP, plánována je i podpora různých vyrovnávajících a podpůrných opatření (např. asistentů pedagoga), zřizování školních poraden či pozic, které dosud školám chybějí (sociální pedagog, školní psycholog), realizace programů prevence školní neúspěšnosti a prevence předčasného opouštění vzdělávacího procesu.

Program klade důraz i na rozvoj a zvyšování kvality předškolního vzdělávání, a to jak plánovanou podporou stávajících předškolních zařízení (mateřských školek), tak podporou nízkoprahových předškolních center, na spolupráci škol a rodičů, spolupráci vzdělávacích zařízení a subjektů poskytujících sociální služby. Pokud budou města a obce na tyto příležitosti dostatečně připraveny, zejména s ohledem na kapacity svých pracovníků, kteří se budou věnovat činnosti v oblasti získávání a administrace prostředků z evropských fondů a podporu škol v této oblasti, mohou získat pro své malé obyvatele zajímavé vzdělávací příležitosti. Námi navrhovaná opatření řeší právě kapacity a předběžnou přípravu na tyto nové finanční příležitosti. V současné době jsou právě v řadě měst tyto kapacity nedostatečné, školy jako takové od svých zřizovatelů podporu v tomto směru nedostávají a v případě, že se rozhodnou získat a využít finanční podporu z evropských fondů, potýkají se často také právě s nedostatečnou personální kapacitou, s náročnou administrativou projektů, která je často vzhledem k nulové předchozí zkušenosti značně demotivujícím prvkem pro realizaci a podávání dalších projektů.

Potřeby

Zavedení pro-inkluzivních opatření v rámci předškolního vzdělávání dětí klade zvýšené nároky na školní prostředí, pomůcky a lidské zdroje. Tyto nároky jsou často finančního charakteru, kdy jejich nedostatek je problémem ještě častějším. Řešením této potřeby by mohlo být zvýšení finanční podpory prostřednictvím projektových výzev.

Školy v důsledku toho finanční prostředky často shánějí a získávají nesystematicky, což je problematické například pro udržitelnost. Také některá opatření, která reagují na potřeby města v oblasti předškolního vzdělávání, vyžadují značné finanční nároky k realizaci (například dodatečné vzdělávací příležitosti). Finance lze čerpat například z evropských fondů, a proto je třeba posílit funkci fundraisingu jak u samotných zřizovatelů, tak u vedení jednotlivých MŠ apod.

1. posílení lidských zdrojů u zřizovatele při fundraisingu škol
2. vznik projektových plánů
3. motivace a proškolení vedení MŠ pro získání kompetence využívání fundraisingu jako jednoho ze stěžejních finančních zdrojů

Současný stav

Získání finančních prostředků pro mateřské školy z dotačních výzev Evropského sociálního fondu, výzev MŠMT apod. tak zůstává jedinou možností, jak vytvořit kvalitnější podmínky pro vícezdrojové financování škol a pro jejich postupnou transformaci na školy inkluzivního typu.

V současné době neexistuje v Olomouci systematická podpora mateřským školám v oblasti fundraisingu ze strany zřizovatele. Základní i mateřské školy se zaměřují spíše na získávání financí v rámci menších projektových výzev a málokdy podávají žádosti do velkých operačních programů, jelikož jsou tyto projekty spojeny s náročnou přípravou a následným řízením a administrací. Přitom např. Univerzita Palackého v Olomouci se stala díky svému Projektovému servisu nejúspěšnější žadatelkou v oblasti evropských projektů.

V rámci Integrovaného plánu rozvoje měst je statutární město Olomouc investorem zejména úprav interiéru a exteriéru budov a sportovišť. Koordinované projekty zaměřené na lidské zdroje realizovány nejsou.

Cílový stav

- Zavedení pracovních kapacit na magistrátu města, které se budou zaměřovat pouze na fundraising určený vzdělávání, a to čerpáním z tzv. „měkkých projektů“ pro oblast vzdělávání. Tyto kapacity budou využívány k vyhledávání finančních zdrojů, jejich koordinaci a vykazování. Zároveň bude vytvořen akční plán, který vychází z potřeb získaných odbornými analýzami a obsahuje plány na projektové čerpání a jejich aktualizaci do budoucna.
- Fungování projektových týmů nebo alespoň pracovníka zodpovědného za „měkké projekty“ v rámci MŠ.
- Aktivní participace pracovníků MŠ na prohlubování vlastních znalostí a zkušeností při získávání finančních zdrojů z velkých operačních programů (vedení a administrace).

Harmonogram

- návrh na vytvoření pozice fundraisera v zastoupení městem
- získání podpory města pro zavedení této aktivity
- získání přehledu o možnostech využití zdrojů (finančních, lidských) na podporu fundraisingu v oblasti předškolního vzdělávání ve městě
- zpracování analýzy potřeb škol, na základě které budou stanoveny prioritní oblasti při zadávání projektů
- prosazení potřeby a nalezení společného konsensu, jak bude podpora fundraisingu ve městě realizována a její zavedení

Priority

- existence fundraisera/koordinátora „měkkých projektů“ – lze předpokládat až začátkem nového programovacího období na roky 2014–2020
- existence rámce, plánu, zásobníku projektů, existence mapy priorit, hrubých návrhů projektů, analýz stávajícího stavu ve městě apod. – od května 2015
- vytvoření fundraisingového kalendáře pro školy a další instituce – lze realizovat v současné době, bude záležet na dohodě
- vzdělávání pro vedení škol i jednotlivé pedagogy v oblasti fundraisingu, představení projektových výzev a možností – lze realizovat ihned a pokračovat v průběhu realizace projektů

Projektové poradenství pro mateřské školy a další instituce v Olomouci

Cíle činnosti

Hlavním cílem je posílení role zřizovatele při fundraisingu škol a dalších institucí.
Dílčím cílem může být vytvoření školních projektových týmů a prohloubení znalostí a zkušeností pracovníků škol při získávání finančních zdrojů z velkých operačních programů.

Kroky k naplnění cíle

- vytvoření fundraisingového kalendáře pro školy a další instituce
- zajištění vzdělávání v oblasti fundraisingu pro vedení základních a mateřských škol, případně dalších institucí
- posílení a vznik projektových týmů na školách
- zajištění dostatečných odborných a personálních kapacit u zřizovatele, jež se budou věnovat fundraisingu měkkých projektů

Intervence k zajištění činnosti

Přesvědčit vedení města o přínosu, který bude fundraiser/koordinátor měkkých projektů pro město mít.

Zahájení činnosti

květen 2015

Harmonogram

- analýza stávající situace a možností, jak získat zdroje pro pozici fundraiser: od května 2015
- analýza potřeb a možností témat, pro zadávání a čerpání projektů – od června 2015
- zavedení vzdělávání pedagogů v oblasti fundraisingu a podávání projektových výzev – červen–září 2015

Za činnost zodpovídá/zajišťuje

vedení odboru školství, ředitelé jednotlivých škol

Na činnosti spolupracuje	MŠ v Olomouci, Magistrát města Olomouce, NNO
Počty osob, kterých se opatření týká	šolský odbor Magistrátu města Olomouce jako zřizovatel mateřských škol, konkrétní mateřské školy
Předpokládaný rozpočet na činnost	mzda fundraisera, kterou je možné pokrýt také na základě konkrétní projektové výzvy
Předpokládaná rizika/ Problémová místa	- časová náročnost spojená s projekty jako demotivující prvek pro pracovníky - vysoká konkurence při podávání projektů - nemožnost najít zdroje na financování pracovníka zodpovědného za fundraising
Způsoby hodnocení kvality	- navýšení počtu podaných a realizovaných projektových žádostí v MŠ v Olomouci - pravidelné mapování potřeb základních škol - rozšíření nabídky v oblasti vzdělávání v Olomouci

Člověk v tísni, o. p. s.
www.clovekvtisni.cz

Cheiron T, o. p. s.
www.cheiront.cz

**Diakonie Českobratrské církve evangelické,
 středisko Vsetín**
www.diakonievsetin.cz

**OBLASTNÍ CHARITA
 JIHLAVA**

**Diecézní charita Brno –
 Oblastní charita Jihlava**
www.jihlava.charita.cz

**SPOLEČNOST
 tady a teď**
Společnost Tady a teď, o. p. s.
www.tadyated.org

IQ Roma servis, o. s.
www.iqrs.cz

Amalthea, o. s.
www.amalthea.pardubice.cz

Občanské sdružení Salingor
www.salingor.cz

Sdružení sociálních asistentů Ostrava, o. s.
www.socialniasistence.cz

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt CZ.1.07/1.2.00/43.0007 „Pojďte do školky!“ je spolufinancován
Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.